

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4 sz.

A csendőrök elmebajairól.*

Irta: dr. Pándy Kálmán a lipótmezei m. kir. áll. elmegyógyító intézet főorvosa.

Az 1906. év végén *Fanajott* tábornok úr ó mőtósága, mint a csendőrség felügyelője kérdést intézett az állami elmegyógyító-intézethez, hogy a jelenleg ott lévő csendőröknek, vagy volt csendőröknek miféle elmebajai vannak, hogyan szerezték azt s mi módon lehetne ezen bajok ellen védekezni? Ezen kérdésekre már alkalmilag hivatalosan kidolgoztam egy vázlatos feleletet, de természetesen, hogy az nagyobb igényű nem lehetett, hiszen csak őt az intézetben levő csendőről volt benne szó, a mennyit a lipótmezei elmegyógyító intézet 570 férfi betege között a kérdés feltevése idején találtam.

Nem gondolhattam, hogy a többi állami elmegyógyító intézetekből beérkező anyag biztosabb következtetésekre vezessen, mert a három más állami intézetben együttvéve sincs annyi férfi-beteg, mint a Lipótmezőn, másrészt a csendőröknek az elmegyógyító intézetben való meglehetősen ritkaságát bizonyítja az, hogy az állami elmegyógyítványok 1903. évi működéséről szóló jelentésben 2017 férfibeteg között csak két csendőr van felüntetve. (A többi években a csendőrök pénzügyőrökkel vagy katonákkal vannak összevéve.) Kettő a 2017 között csak 1-10%-ot jelent.

Ez természetesen egyáltalában nem világítja meg azt a kérdést, milyen gyakori az elmebaj a csendőrök között, csak azt mondja, mennyi csendőr van az állami intézetekben. A csendőrök elmebajainak gyakoriságát biztosan azon adatokból lehetne megállapítani, hogy elmebetegség czimén hány csendőr lett hosszabb, rövidde időre ezen szolgálatra képtelenség kimutatva.

Ez a szám ismét nem ad felvilágosítást az elmebajok minőségéről, azok okairól, lefolyásáról s így a védekezés módját illetőleg sem ad tanúságokat, pedig hogy nem csak a csendőrségnek, de az egész társadalomnak nagy érdeke, hogy a csendőrség szolgálatát józan fővel, kifogástalan ép észszel teljesítse, magyarázni felesleges.

Össze lehet hasonlítani ezen dolgot a vasutasok elmebajával; az elmebajos váltóór vagy vonatvezető a leg-

* E közlemény az alkoholizmus és a nemi betegségek elleni védekezés czéljából megirandó s a csendőrösöknek kiadandó mű előtanulmányra, melyet azon megjegyzéssel közlünk, hogy az abban szükségesnek jelzett preventív óvintézkedések a legnagyobbobbrészt már korábban megtették. A szerk.

szörnyűbb szerencsétlenséget okozhatja, a mint ily esetek történtek is, de a csendőrt még kevésbé támogatják az intézmény többi részei, az még inkább magára van utalva, rendelkezésére veszedelmes fegyverek állanak, egy félreértett viselkedés, egy az gyvelőn átfutó képzelődés a legnagyobb szerencsétlenség forrása lehet, másrészt hogy az agylágyult vagy ezen bajnak csak kezdő tüneteit mutató csendőrt ilyen szolgálatra alkalmazni teljes képtelenség, szintén világos dolog.

Ezekert érdemesnek látszott az említettéknél biztosabb forrásból merítve ezzel a kérdéssel foglalkozni. Rendelkezésemre állott a lipótmezei elmegyógyító intézetnek a csendőrség megalapításáig visszanyúló anyaga, 25 év alatt mintegy 9000 eset. Ezek között 50 csendőrt, vagy volt csendőrt találtam. Ezen nagy részt épen a katonai kórházak igen gondos körleírásaival is felszerelt, szakorvosi munkával készült anyag, a feladat megoldásánál már értékesíthető anyagot ígért. Igyekezni fogok ezen adatokat lehető sok oldalról megvilágítani.

Mindenekelőtt a különböző elmebajok szerint csoportosítom az eseteket:

Sainte íjlesztő eredmény, hogy a 25 év alatt a Lipótmezőn felvett 50 csendőr között 28 volt a *paralyticus*, tehát 56%. A haderőnek kiválogatott, valószínűleg testileg lelkileg legértékesebb anyagából tehát az elmebajosoknak jóval több mint felét ez a szörnyű betegség pusztítja el. Tanulságos ezen eseteket röviden egyenként is megismertetni.

1. L. I. 45 éves, nős csendőrhadnagyot 1881-ben veték fel az intézetbe, három hónap mulva meghalt. Baja állítólag súlyos megfűlés után fej- és fülfájásból kezdődött, képtelen magyazási téveszméi vannak, ő császár és király, a generálisimus, százezer millió pénze van, százezer millió lova, ezeket százezer millió bombával agyon löveti; kardját az utczán bordárral viteti maga után. Szemizmai csak néha fiksálnak, bal pupillája renyhében reagál, mint a jobb, behunyt szemekkel inog, ataxiásan jár, szótagbotlása van, epileptiformis rohama volt.

2. K. E. 33 éves, nőtlén csendőrt 1883-ban elmebajból gyógyultan bocsájtották el a katonai kórházból, 1884-ben ugyanonnan megszökött és egy korcsmában találták újra meg. 1889-ben négy hónapot töltött a Lipótmezőn, honnét az Angyalföldre szállították. Megvan említve, hogy *kevés pálinkát szokott inni*, balláb-szárán a sipsont alsó harmadán heg van, melyről azt

állítja, hogy az lövés eredménye. Nagyzási, hipochondriás képzelődései vannak, 15 rabló közül tizet lölött, ötöt bekísért, emlékezése rossz, hal pupillája tágabb, mint a jobb, egyenetlenek, térdreflexei fokozottak.

3. G. I. 37 éves, nőtlen csendőrrörmester 1889-ben nyolcz hónapot töltött a Lipótmezőn, állítólag 17 éves kora óta csendőr. Fel van róla jegyezve, hogy *iszákos volt*, hogy in *Baccho* et *Venere excedált*, 4—5 évig egy könnyelmű nőszemélyvel élt együtt, megtakarított pénzt elpazarolta, szolgálati vétség miatt bűntették. Már 1881-ben rheumás fájásai voltak, felvételnél fibrillaris rángások vannak arczában, olvasásnál szótagokat hagy ki, számtani műveletek végzésénél összezavarodik, nagyfokban demens, pupillái egyenlők, jól reagálnak, térdreflexei fokozottak. Meghalt.

4. T. P. 26 éves, nőtlen csendőrszervező, három évig szolgált a hadseregben 1881-ben *syphilist* szerzett, a miatt három hónapig katona kórházba kezelték, 1889—1890-ben 19 hónapi apólas után a Lipótmezőn halt meg. Esztelen nagyzásai voltak, térdreflexei fokozottak, hal arzedege bénult, jobb szembogara tágabb, bal renyhébben reagál, jellemző olvasási hibák.

5. M. S. 32 éves, nőtlen ny. csendőrszervező három évet a katonaságnál, hetet a csendőrségnél szolgált. *Apja iszákos volt. Ő maga bort szokott inni*, 1884-ben *syphilist* szerzett, ez ellen négy hétig kórházban rendszeresen gyógyították. Elmabaja miatt 1890—1891-ben kilenc hónapot töltött a Lipótmezőn, a hol meghalt.

Félelmi rohamai voltak, egész testében reszketett, testében két bögár táborozott, melyek zsigereit elpusztítják és őt megfojtják. Arcizomzata petyhüdt, itt-ott choreás rángásai vannak, beszéde akadózó, szótagbotlása van, szembogarai tágak, merevek, fogait csikorogtatja.

6. R. E. 33 éves, nőtlen, volt csendőr 1890-ben öt hónapig volt az intézetben. Elbocsátása után három héttel újra visszahozták. Fél év múlva meghalt. In *Baccho* et *Venere kicsapongó volt*, nemi baját Poór kezelte, penisén kemény heg tapintható. Milliokról beszél, de azért elmegy irnoknak, senki sem olyan erős mint ő, minden létező nyelvet beszél. Pupillái differensek, fényre alig, közelnézésnél renyhén reagálnak, szótagbotlás nyoma, paralyisre jellemző olvasás, fokozott térdreflex.

7. N. T. 27 éves, nőtlen csendőr 1887. márczius 11-től 1891. április 1-ig volt az intézetben, hol általános vizkórban halt meg. Betegségének oka ismeretlen. Levert arczkifejezése és hangulata nem egyeznek, időnként szagató fájások vannak végtagjaiban, zavaros üldözéti téveszmékről beszél, helyben eligazodni nem tud, később bamba, gyermekes lesz, tisztátalan. Pupillái egyenlők voltak, jól reagáltak. Boncsolásnál a kemény és lágy agyburok nagyobb foku gyulladását és agyodematáit találtak.

(Folyt. köv.)

A községi éjjeli őrkörről.

Irta: *Soltész Imre* csendőriőrhadnagy.

A szolgálati utasítás 27. §-ában a csendőr rendes szolgálati teendői között találjuk az éjjeli örök ellenőrzését is, mely feladat, dacára annak, hogy a helyi rendészeti ügyek csoportjába tartozik, különös fontosságánál fogva a csendőr rendes szolgálati teendői közé is felvettett.

Nem minden ok nélkül történt ez, mert az éjjeli örök működése tényleg felette fontos közbiztonsági ténykedés, s hogy azt annál lelkiismeretesebben végezzék, szükséges, hogy a község előjáróságán kívül még a csendőr is ellenőrizze őket ténykedésükben. Tapasztalati tény, hogy a mely községnek megbízható éjjeli őrei vannak, azokban éjjel sokkal kevesebb törvénysértés is fordul elő, mint azokban, melyek az éjjeli örök kizétével és minőségével nem törődnek.

Ez utóbbi községekben következképp a csendőrnek is több tennivalója akad, mint az előbbieknben.

Legtöbb községi éjjeli örök öreg, totyakos, iszákos, tehetetlen ember, kit az Isten jó torokkal áldott meg s szépen tudja Jézust diósérni, de mert már alig lát és hall, s mert lábai már megrokkantak, miatta éjjel akár az az egész községet is elvihetik.

Pedig az éjjeli örök, hogy működése eredményes is legyen, sok jó tulajdonsággal kell bírnia.

Legyen jó látása és hallása, lábainak a portyazást meg bírniok kell, s főleg legyen meg bennük a tisztesség és becsületesség, a mi következképp a józanságot is feltételezi.

Ha az őrsparancsnok a szolgálati utasítás 15. §-a alapján a közigazgatási hatóság főnökénél időnként megjelenve, őrskörletének közbiztonsági viszonyairól referál, terjeszkedjék ki arra is, hogy a község éjjeli őrei mennyiben felelnek meg a követelményeknek, s ha őregek, már nem látnak, vagy egyébként nem alkalmasak, javasolja a felváltásukat.

Ne várjuk ezen intézkedés szükségességének bejelentését a községelőjáróság részéről, mert hiszen a legtöbb község már csak azért is túri az öreg, megrokkant éjjeli öröket, mert a követelményeknek teljesen megfelelő egyén a csekély díjazásért nem fog éjjeleken át őrködni, s mert ha ezen öreg éjjeli őrt, mint ilyent nem díjaznak, mint munkakeptelen egyént, a község szegényalapból kellene eltartaniok. Szóval a községek legnagyobb része húzódik a pénzbeli kiadásoktól, s ha pedig egy panaszos a községházán lopásról panaszkodik, azzal állanak eleje, hogy miért nem vigyázott jobban ingóságaira.

A főszolgabírótól se várjuk azt, hogy ő majd saját kezdeményezéséből fog a felváltás iránt intézkedni, mert hiszen ő éjjel a községeket nem látja, s így az éjjeli öröket sem ismeri. Természetes tehát, hogy a kezdeményezés e tekintetben csakis a csendőrségre hárul, mert a községeket éjjel az portyázza, s így a viszonyo-

kat ő ismeri legjobban. Sok község, a melyik a pénzbeli kiadásoktól tartózkodva, az éjjeli őrt fizetni nem akarja, soros éjjeli őrket állít ki. Azaz ezen esetben a község lakosai sorrendben felváltva őrködnek a közbiztonság felett.

Ezen módszer is beválik, de csak akkor, ha az éjjeli őrködest, különösen mezei munka idején, nem gyerekek látják el, hanem felnőttek, és pedig legalább oly korból, midőn a tanúságtétel és eskü tőlük már elfogadható, tehát ha legalább 14. életévüket már betöltötték.

Ugyanis az éjjeli őr, ha már egyébre nem is való, legalább arra legyen jó, hogy a törvénysértőket meglassa, felismerhesse, s ha kell, azok ellen tanuskodhassék. E célra megfelel a nő is, mert elvégre a törvénysértőket, ha el sem ijeszti s a törvénysértést meg sem akadályozhatja, mégis legalább annyiban tartja aggodalomban a gonosztevőket, hogy hátha felismertetnek, vagy hátha az éjjeli őr felriasztja a község lakosait.

Hogy a soros éjjeli őrkök használhatóságuk tekintetében a hivatásos, állandó éjjeli őrkök mögött állanak, az természetes. Mert míg az esküt tett állandó éjjeli őr hatósági köze, s így a törvénynek oltalma alatt állva a törvénysértőkkel szemben inkább van véde, s így fellépésében bátrabb is, addig a soros éjjeli őrköket a törvény hatósági közegeknek nem tekintvén, nem is részesíti a törvénysértőkkel szemben oly oltalomban, mint amazokat, miért is ezek szolgálati fellépés esetén csak mint magánszemélyek jöhetnek számításba. Másrészt az állandó éjjeli őr ismeri már a csendőrök intencióit, ismeri a helyi viszonyokat, a rovott multu és szokásos büntetéseket, s így sokkal több szolgálatot tesz a csendőrnek s a közbiztonságnak, mint a soros éjjeli őr.

Nézünk már most, hogy mi a feladata az éjjeli őrköknek.

Az éjjeli őrkök hivatása a község biztonsága fölötti őrködés éjjel. E hivatásukat pedig a község éjjeli állandó portyázásával kötelesek betölteni. A portyázás ne csak a község fő utcájára szorítkozzék, hanem a mellékutczák s a község végén álló lakóházakra is, s nem mellőzendő a kertek aljában való portyázás sem, mert a törvénysértők onnan közelíthetnek meg és hagyhatják el észrevétlenül a lakóházakat, pajtákat, ólakat stb.

A rovott multu és szokásos büntetéseket, valamint a rendőri felügyelet alá helyezett lakhelyei körül ezek is kötelesek figyelő állást foglalni, hogy azok honlétéről, mikori és mikénti bakaérkezéséről s esetleg az észrevett gyanus körülményekről a járőrnek mindenkor felvilágosítással szolgálhassanak.

Mert tegyük fel, hogy X. községben betörés történt, s a járőr a helyszínéről elmenekült gonosztevőket nyomon követi, s azok a község lakbázai között eltűnnek. Ha az éjjeli őr ezek házai körül figyelő állásban volt, okvetlen észreveszi hazaérkezettüket s a járőrt értesítheti, hogy X. rovott multu ekkor és ekkor jött haza, egye-

dül, vagy többedmagával, s volt-e nála valami észrevehető holmi, zsák, batyu, avagy sem.

Az ilyképen tájékozott csendőr további teendője lényegesen meg van könnyítve.

De még ha nem is üldöznék nyomon a csendőr az illető gonosztevőket, hanem a bűncselekményről csak azok elkövetése után értesülne, akkor is fontos támpontot nyújthatnak az éjjeli őrkök a csendőröknek arra nézve, hogy melyik rovott multu egyén volt távol, vagy érkezett haza a kérdéses időben, s így legalább tájékozathatja magát a csendőr arra nézve, hogy a tettest hol keresse.

Mert elvül tekinthetjük, hogy az idegen községbeli gonosztevők rendszerint oly közeli községből valók a honnan az éj leple alatt a bűncselekmény színhelyére mehetnek, s annak elkövetése után onnan még vissza is térhetnek. Egyéb támpont hiányában tehát ezen közeli községekben kell keresnie a tettest.

Legtöbb éjjeli őr azon hiszemen van, hogy eleget tesz kötelességének ha éjjel az órákat kiabálja, vagy a községházán virraszt. Hogy ezen felfogás helytelen, az az előbb mondottakból elég világos. Az órák kikiáltása ugyanis csak annak bizonyosságul szolgál, hogy az őr ébren van, s így ez az elavult szokás legfeljebb arra jó, hogy az éjjeli őr az egész éjjelt át ne aludja. Hogy ez a rendszer a közbiztonsági szolgálatra mennyire semmis, azt már belátták azon helységek, melyek a kiáltozás helyett meghagyják az éjjeli őrköket, hogy az ügynevezett ellenőrzési órákat a kellő időben és helyen igazítsák be, hogy ellenőrzés esetén portyázásukról az ellenőrző közez szerezheszen bizonyosságot.

De hátrányos az éjjeli őr kiáltozása már azért is, mert a tolvaj így jól tudhatja, hogy hol van az éjjeli őr, s munkájában mikor lehet zavarva, s mikor nem, mert hiszen ha az éjjeli őr a község egyik végén kiabál, addig a tolvaj a község másik végén zavartalanul működhetik, sőt munkáját ráér csak akkor félbeszakítani, midőn már a közelben halja a kürtölést, vagy kiáltozást.

Igazán sajtárságos, hogy a mai modern korban az éjjeli őrkök még ily avult rendszer szerint működnek.

Vajjon mit szólna hozzá a világ, ha a csendőr éjjel sipolva vagy jelmondatokat kiáltozva, avagy kürtölve portyáznék a községben.

Mindenesetre ajánlatos volna a közigazgatási hatóságokkal ezen avult rendszer hibáit is megbeszélni, mert csak azoknak áll módjukban ezen neveléses szokásokat megszüntetni, s helyettük más észszerűbb ellenőrzési módozatokat léptetni életbe.

Az éjjeli őrkök kioktatása a községi előljárásság feladata. Mert hiszen a soros éjjeli őrköket a csendőr ki sem oktathatná.

Mindazonáltal az arra alkalmas és érdemes állandó éjjeli őrrel érdekében áll a csendőrnek is foglalkoznia s a saját szolgálatát teszi könnyebbé, ha azt alkalomadtán rövidebb-hosszabb ideig oktatásban, utbaigazításban részesíti.

Igy például ha a tüzesetek elharapóznak, s különösen a szalmafödeles házak gyújtatának fel, az éjjeli őrkök kioktatása oda irányuljon, hogy kivált a még épen maradt szalmafödeles házak környékét tartsák figyelemmel, mert nagy a valószínűség, hogy most ezekre kerül a sor.

Ünnepek közeledtével, kivált a kocsimák pinczéire és jégvermeire, a hentesek, mészárosok mészárszékjeire ügyeljenek, mert ezen időben ezeket szoktak rendszerint megdzsásmálni.

Sajnos, hogy az éjjeli őr sarkalására a községeljáráságnak vajmi kevés fegyelmi eszköze van, buzdításul pedig vajmi kevés előnyben tudja részesíteni, miért is legtöbb éjjeli őr közömbös, s csak akkor mutat némi hajlandóságot fokozottabb tevékenységre, ha egyik-másik magánfél jutalmat ígér neki azon esetre, ha ingóságait, avagy javait kár, vagy lopás ellen megvédelmezi.

A gyümölcsösök tulajdonosai szoktak néha ezen rendszerhez fordulni, ha kertjeikben a gyümölcs érő felben van, s nem akarnak éjjelre külön őrt fogadni a gyümölcstolvajok ellen.

Ezen különleges megbízatásnak rendszerint káros hatása van a többi lakosnak nyújtandó védelemre nézve, mert az éjjeli őr egyesek tulajdonát őrizve, a többiek őrizetét hanyagolja el; ezt tehát mindenestre korlátozni kell, s ellenőrzéskor a csendőr ne tűrje, hogy az éjjeli őr a kertekben, szőlőkben, esősz vagy szőlőpásztor szolgálatot teljesítsen. Az éjjeli őrt leghatásosabban a csendőr tudja befolyásolni s így ezért egyenes ki is oktathatja. — Az időközönként ajándékba adott egy-egy pakli dobánnyal is nagyobb tevékenységre buzdíthatja. De az éjjeli őr mint besugó, is sokban kezére járhat a csendőrnek; jól teszi tehát a csendőr, ha a velük való érintkezéskor a jó bánásmódra is súlyt helyez.

Szólom nekik még az éjjeli őrkök ellenőrzéséről.

Az ellenőrzésnek első sorban arra kell kiterjednie, hogy az éjjeli őr ébren van-e, s ha igen, hol tartózkodik; ha pedig nincs ébren, úgy hol van?

Különösen ez utóbbi körülmény mérlegelendő az éjjeli őrkök esetleges feljelentéseinél, mert a büntetés mérvére nézve befolyással van.

A csendőrnek mindenképp előtt tudnia kell, hogy az egyes községekben milyen az éjjeli őrkök ellenőrzési módja.

Ha ellenőrző órával történik az ellenőrzés, úgy az éjjeli őrral való találkozások tekintse azt meg, s vizsgálja meg, vajjon az a szükséges helyeken fel lett-e hívva?

Ha pedig a községben az éjjeli őr az órákat kikiáltani, vagy kürtölni szokta, úgy figyelje meg azt, vajjon meg történik-e ez; ha nem, akkor ezen mulasztás oka felkutatandó.

Az éjjeli őr felkeresése egy községi közeg kíséretében történik, a ki ismeri az éjjeli őr kiletét és lakását.

E községi közeg társaságában a járőr betekint az éjjeli őr lakására, vajjon nincs-e ott, vagy hozzátartozói nem-e tudják, hogy hova ment. Ha hon nem volna, s a községi közeggel a helység összes utcáit leporlyázza sehohsem találná fel, s a község órája épen teljes órát mutatna, a csendőr megfújhatja jelsípját, hogy ha valahol mégis ébren volna, jöjjön elő. E hívó jelre a csendőr az éjjeli őrköket kitaníthatja oly utasítással, hogy azt hallva vagy a sípjel irányába vagy hosszabb idő elteltével, ha a hívó csendőrt már nem találják, a község házára siessenek, hol a járőr őket várni fogja.

Ha az éjjeli őr némi varakozás után a község házára jöjjön, megkérdendő, hogy hol volt, s ha állítása elfogadható, úgy az éber őrködesre való figyelmeztetés mellett elboacsajtható, ellenesetben, valamint ha sehol sem lett volna feltalálható, feljelentendő annak hozzáadásával, hogy ellenőrzése mely községi közeg kíséretében történt.

Az éjjeli őrkök ellenőrzése továbbá ne csak szolgálatuk mikénti teljesítésére nézve, hanem arra is kiterjesztendő, vajjon az illetők nem-e czinkozásai a tolvajoknak, s egyéb gonosztevőknek, mert bizony ez nem ritka dolog, sőt sok esetben épen maguk az éjjeli őrkök voltak a tettesek. A csendőr eziránti kutatása különösen akkor lesz helyén ha a lopások, betörések, éjjel napirenden vannak, s az éjjeli őr ezekre nézve felvilágosítást nem tud adni. Ekkor feltehető, hogy vagy mint tettestársak vagy mint bűnszereplők szerepeltek az elkövetett bűncselekményeknél.

Leleplezésük módja az alábbi néhány példából tűnik ki.

Az egyik községben éjjel egy kereskedő üzletét törték fel. Az üzlet a község kellő közepén volt, s a mint az üzletben a pultról leesett zseborán látható volt, a betörés éjjel után 1 órakor történhetett, mert az óra, melyet a boltos este felhuzott, az esés folytán ekkor állott meg. Éjjel után egy órakor a kereskedő mellett lakó tanító hallotta, a mint háza előtt az éjjeli őr az egy órát kürtölte. A lopás tettecsi kézrekerültek, s ha a járőrnek fejébe szegett nem üt azon furcsaság, hogy az éjjeli őr ki épp a tett színhelye előtt kürtölte az egy órát mit sem tudott a dologról, pedig a lopott tárgyakat szakéren szállították el, soha sem derült volna ki, hogy épen az őr volt az, ki arra ügyelt, hogy a betörők munkájukban ne zavartassanak.

Egy másik alkalommal a falu lelkésze arról panaszkodott, hogy a házavégén levő lucernásán éjjelenként lövik a nyulakat. Az orrvadás úgy került kézre, hogy a járőr a községben fel nem talált éjjeli őrt lakásán kereste, hosszas zöregetés után azt hon is találta, de bekecse vor és víz foltokkal volt tele, s a gyanakvó járőr a szóbaneset körülnézve ott találta egy táliban még a nyúlgerinczet, mit az éjjeli őr sietségében már nem tudott elrejtteni.

Fentieket leírva czélom volt a csendőrök, s különösen az őrsparancsnokok figyelmét felhívni azon körülményre, hogy a közbiztonságra nézve mily nagy befolyással van

az éjjeli őrök működése, s hogy az őrskörletek jó közbiztonságának egy lényeges feltétele, hogy a községeken tisztességes, arra alkalmas éjjeli őrök legyenek, s hogy ezeket a csendőr minden alkalommal pontosan ellenőrizze, s hacsak szeret teheti, oktassa.

ÉRDEKES NYOMOZÁSOK.

Egy elejtett megjegyzés, mint a tettes nyomára vezető eszköz.

A csendőr úgy szolgálatban, mint szolgálaton kívül, mindig a legnagyobb éberséggel tartozik megfigyelni a körülötte történeteket, hogy az észleleteket esetleg adandó alkalommal a szolgálat javára értékesíthesse. Egy lát-szólag jelentéktelen megjegyzés gyakran olyan szálat adhat kezébe, mely súlyos büntények kiderítésére vezethet.

Alábbi eset is fényesen bizonyítja, hogy egy véletlenül elejtett nyilatkozat minő hatalmas fegyverül szolgálhat a tettes ellen, ha a csendőr az ilyen nyilatkozatot nem hagyja figyelmen kívül, hanem emlékezetének tárházába szépen elraktározza és adandó alkalommal onnan szépen felszínre hozza.

O. őrmester 1904 évi augusztus 20-án a keskeny-vágányu vasút felhasználásával K-ból R-be akart utazni. Mínt hogy az állomáson még várakoznia kellett a vonat megérkezésére, belépett az állomásnál levő vendéglő külön szobájába és annak ablakánál figyelni kezdte az arra menőket, valamint a ki- és bejárókat.

A vendéglő helyiségébe többek között egy munkás-ember lépett be kissé ittas állapotban, vállán egy nagy kampós botra akasztott batyúval. Az ember belépve, pálinkát rendelt, miközben az őrmester tisztán hallotta, a mint a vendéglősnek ezeket mondta:

— Nézze csak G. úr, milyen jó bittal ajándékozott meg.

Ez ugyancsak ártatlan egy nyilatkozat és bizonyára ritkán akadna valaki, a ki az ilyen nyilatkozatnak valami jelentőséget tulajdonítana. És mégis ez a nyilatkozat vezetett később egy súlyos bűncelekmény és a tettes kiderítésére. O. őrmester nem tulajdonított ugyan kezdetben valami fontosságot annak a nyilatkozatnak, de mint tapasztalt ember, a ki előtt e mellett mindenkor a szolgálat érdeke lebegett, mégis megjegyezte magának az elhangzott szavakat, azt gondolva, hát ha még valamikor hasznát veheti.

A vonat közben indulásra készen állott és O. őrmester elfoglalta helyét egyik kupéban. A munkás is be akart szállni, de miután most már teljesen ittas állapotban volt, a vonatvezető nem engedte felszállani, hanem erőszakkal letaszította a lépcsőről. A vonat erre csakhamar elindult és rendes időre R-be érkezett, hol O. őrmester kiszállott. Másnap visszautaztában a vonatvezető panaszkolta, hogy előző nap a vonattal visszatérőben majdnem katasztrófa történt. Alig haladt ugyanis

a vonat három kilométernyire, valami gyanus alakot láttak az előttük levő síneken végig terülni és midőn a vonatot nyílt pályán megállították, konstataálták, hogy a sínek nagyobb területen teljesen be vannak fűdve kavicsokkal. Az akadály eltakarítása után újból elindultak, de alig egy kilométernyi távolságra ismét meg kellett a vonatot állítani. Ezuttal egy hatalmas, egy métermázsa súlyú kő fektűt a síneken. Mindkét esetben csakis a személyzet rendkívüli óvatosságának köszönhető, hogy az utasokkal teljesen megtelt vonattal nagyobb baj nem történt.

Az őrmester a panasz vétele után azonnal a helyszínére sietett és megállapította, hogy azon a helyen, hol a követ találták a síneken, a töltés két méternyi magas volt és mindkét oldalon mély árokral volt határolva. A súlyos követ, mely ott fektűt az árokban csakis hatalmas erejű ember cipelhette fel a töltésre. A gyermekek szokásos csinytevése ez esetben tehát teljesen kizártnak volt tekinthető.

Ki lehetett tehát a tettes és miféle indok vezethette arra, hogy a vonat ellen ilyen merényletet kíséreljen meg?

Miután a gyermekek csinytevése ki volt zárva, csakis bosszuról lehetett szó.

De ki lehetett az, a ki ilyen borzasztó bosszút forrált a vonat ellen és mi okból tette ezt?

Az őrmesternek töprengései között észbe jutott az a munkás ember, a kit a vonatvezető erőszakkal akadályozott meg a felszállásban. És ezt mindjárt az a gondolat követte: vajlon nem-e ez az ember követte el részeg fővel a cselekményt, bosszút állandó azért, mivel a vonaton elutazni nem engedték?

Ez a gyanu józan fontolgatás után nem látszott éppen alaptalannak; minden esetre a rejtélynek olyan szálát adta az őrmester kezébe, melyet érdemesnek látszott jól megmarkolni.

Csakhogy most meg nagyobb rejtély megoldása várakozott az őrmesterre. Ki hát tulajdonképen az a munkás és merre van hazája? Az őrmester nem ismerte, azelőtt sohasem látta és az állomáson sem tudott kilelére nézve senki sem felvilágosítást adni. És most kezdődik az elejtett nyilatkozat fontos szerepe. Az őrmesternek most önkéntelenül is észbe jutott a munkás által tett nyilatkozat:

— Nézze csak, G. úr milyen jó bittal ajándékozott meg.

G. ugyanis vendéglős volt egy a kérdéses állomástól mintegy négy kilométernyire fekvő községben is. Ha G. annak a munkásnak egy botot ajándékozott, valószínű, hogy azt ismeri is fogja. O. őrmester, midőn idáig jutott, következtetéseiben, egy perczig sem habozott, hanem a milyen gyorsan csak lehetett, G. vendéglős-höz sietett.

Szinte elfojtott lélekzettel leste G. válaszát, midőn feltette előtte azt a kérdést, hogy ismeri-e azt a munkást, a kinek augusztus 20-án egy kampós botot ajándékozott.

— Hogyne ismerném — volt a vendéglős válasza — R. kövező volt az, B. községből.

Hogy az őrmester most már B-be sietett, az csak természetes. Csakhamar meg is találta a kövezőt és rá egy félórára a büncselekmény elkövetése teljesen tisztáza volt, R. kövező pedig mint tettes a bíróság elé került, hol aztán két évi fegyházra ítéltetett el.

Lám, az a jelentéktelen, semmitmondó nyilatkozat milyen döntő szerepet játszott a tettes kiderítésénél. Bizonyára, ha O. őrmester rá sem hederit erre a nyilatkozatra és nem jegyzi azt meg magának, a tettes kiköltött volna az igazságszolgáltatás karjaiból és a kiderítetlen zavarok egy újabbal szaporodtak volna.

ÁLTALÁNOS ISMERETEK.

Az országgyűlés.

A választói névjegyzék. A törvény elrendeli, hogy a választók névjegyzékbe foglaltassanak, a melybe a választásra jogosultakat hivatalból beírják és évről-évre hivatalból ki is igazítják. E végből minden törvényhatóság és minden oly város, a mely képviselőt választ, központi választmányt alakít.

A képviselőválasztások. Vannak általános választások és pótválasztások. Az általános választások az országgyűlés fölösztatásával következnek el, a pótválasztások, ha az országgyűlési időszak alatt valamely okból a kerület képviselete megüresedik.

Az általános választásokra a belügyminiszter tíz napi határidőt tűz ki, oly módon, hogy az ez alkalommal kibocsátott rendelet a hivatalos lapban való közzétételétől a választásra kitűzött határidő zárnapjáig legalább harmincz napi időköz s a választások befejezésétől az országgyűlés megnyitásáig legalább tíz napi időköz maradjon. A választások napját a meghatározott tíz napi határidőn belül a törvényhatóság központi választmánya akként határozza meg, hogy az általános választások ugyanannak a törvényhatóságnak, vagy városnak területén egy napra tűzessenek ki. Minden választókerület a választás vezetésére elnököt, jegyzőt és a szükséges számmal helyetteseket választ, a kikből megalakul a szavazatszedő küldöttség. A választókerületek községeknek vagy városrészeknek a szavazatszedő küldöttségek közt való fölösztásáról, valamint szavazásuk sorrendjéről (azonban mindig a választás székhelyének választói szavaznak először!) a központi választmány hirdetményt tesz közzé a választás előtt legalább három nappal.

A választási elnök reggel nyolcz óraker nyitja meg a választási eljárást a kerület székhelyén. Ettől számított fél óráig lehet jelöltet állítani, oly módon, hogy a kerület

Mária Terézia a p

Az atany

Országgyűlési ülése.

A kihirdetése.

nek legalább tíz választója irásban ajánlatot ad be a választási elnöknek. Egyidejűleg minden szavazatszedő küldöttséghez egy, esetleg két bizalmi férfi jelölendő. Ha csak egy jelöltet állítanak fel, azt az egyet jelenti ki az elnök megválasztott képviselőnek. Ha több a jelölt, el kell kilencz órakerrendelni a szavazást és megszakítás nélkül folytatni. Az első községnél sorsuzás útján döntenek el, hogy melyik jelöltre szavazók következnek először, az utána jövő községeknél a jelöltre a szavazás főlválva történik. A kik a maguk községével nem szavaztak, legutoljára jutnak szavazásra. A jelöltek személyesen tettek, vagy sajátkezűleg aláírt nyilatkozatban vissza is léphetnek. Miután a községek a megállapított rendben lesavaztak, a szavazásra főlhívtak, s azoknak a községeknél, a melyek sorrendben nem jelentek meg, valamint azoknak a választóknak is, a kik közsegükkel nem szavaztak, módot nyújtottak a szavazásra, a választási elnök kitzűzheti a zárórat, a mely legalább fél óra és legfőlebb két óra lehet. A zárórát elteltével már csak a küldöttségbeliek szavazhatnak. Minden szavazatszedő küldöttség jegyzőkönyvet vesz föl, elnöke a szavazók névsorát lezárja, három példányt és a jegyzőkönyvet a jegyzővel együtt aláírja. A mikor a választást az összes küldöttségek előtt befejezték, a választási elnök a küldöttségek tagjai előtt a szavazás végeredményét összeállítja. Az a jelölt, a ki a szavazatok általános többségét kapta, országgyűlési képviselővé választottat. Ha az általános többséget egyikük sem nyerte el (az időközben visszalépett jelöltre esett szavazatok is beszámítandók), a legtöbb szavazatot kapott jelöltek között új választásra kerül a sor. Ha a két jelölt egyenlő számú szavazatot kapott, vagy egyikük az új határnapig meghal, új választás történik. A szűkebb szavazásnál, ha a kétjelölt egyenlő számú szavazatot kap, közöttük a sors dönt.

A választás egész lefolyásáról jegyzőkönyvet vesznek föl, a mely három példányban állítandó ki. Egyik a megválasztott képviselő (ez szolgál neki megbízó levélül), a másik kettőt a központi választmány útján a belügyminiszter és a törvényhatóság részére.

Képviselőnek *választható* mindenki, a ki választó, ha életének huszonegyedik évét betöltötte, az ország valamely képviselőválasztói névjegyzékébe főlvetétt és ha képes megfelelni a törvény rendelkezésének, mely szerint a törvényhozás nyelve a magyar. Nem választható képviselőnek az, a kit gyilkosság, rablás, gyújtogatás, lopás, orgazdaság, okirat-hamisítás, csalás, hamis bukás, hamis eskü miatt jogérvényes ítélettel elmarasztaltak; nem választhatók a bírák, az ügyészség tagjai oly kerületben, a melyre hatáskörük kiterjed, hasonlóképen a főlzolgabírák és szolgabírák is, ha a választás előtt három héttel még kiterjedt hatáskörük a kerületre egészen vagy részben. A választás és a szavazatszedő bizottság elnöke abban a kerületben, a melyben tisztét viseli, képviselővé nem választható.

A képviselőház alakulása. A megalakulás. A képviselők a megjelenésre törvény által engedett négy nap harmadikán délelőtt tíz óraker a képviselőház ülésteremében összegyűlnek. A legidősebb tag, mint korelnök, elfoglalja az elnöki széket, a legfiatalabb hat tag, mint korjegyző, a jegyzői tiszteletölti be. A korelnök értesíti a képviselőket az országgyűlés megnyitásának helyéről és időpontjáról, kitűzi annak az ülések az idejét, a melyen a Ház az országgyűlés megnyitása után megalakulását előkészíti. Az ünnepies megnyitásra a képviselők a korelnök vezetésével mennek. Az országgyűlést a király vagy megbizottja nyitja meg, a mikor trónbeszédet mond, a melyre mindkét Ház tanácskozási megkezdésével külön fölirattal válaszol. A képviselőház alakulása végett kitűzött ülésen a korelnök bemutatja a választások érvényessége ellen benyújtott vagy áttett kérvényeket vagy az ezire vonatkozó határozatokat. Fölhívja a képviselőket, hogy megbizó leveleket adják át. Ha a a megvizsgált megbízólevelek a képviselőház általános többséget teszik a Ház megválaszthatja tisztviselőit. Először külön, titkos szavazás útján, általános többséggel elnököt választanak az országgyűlés egész tartamára. Együtt választják a két alelnököt, együtt a hat jegyzőt, a kiknek számát a Ház szaporíthatja is. Megbizásuk csak egy ülészakra szól. Rendesen mindenik pártnak és a horvát képviselőknek egy-egy tagja helyet kap a jegyzők között.

Ezután választják meg a háznagyot, szintén csak egy ülészakra. A választások bejeztével a tisztviselőket (a kiknek nevét a kormány a királynak bejelent) elfoglalják helyüket s ezzel a Ház megalakult. A törvényszerű harmincz nap elteltével külön jegyzékbe foglalják azoknak a képviselőknek a nevét, a kiknek mandátuma ellen kifogást nem emeltek; ezeket a képviselőket végleg igazolják.

A képviselőház tisztviselői. Az elnök: a Ház első tisztviselője, a ki a képviselőházat kifelé képviseli, érintkezik a kormánnyal. Vezetői a tanácskozást, ügyel a rendre. Bemutatja a Háznak a beérkezett irományokat. Fölteszi a kérdést és kimondja a határozatokat. Feje a Ház összes választott és kinevezett tisztviselőinek. Az ülések idejének kihirdetéséről gondoskodik. A tanácskozás rendje érdekében mindig szólhat, sőt ha a tagok a rendtől elternek, köteles is szólani, a miben őt meggátolni nem szabad. Akadályoztatása esetén teendőit az *alelnökök* valamelyike végzi.

A jegyzők. Szerkesztik és írják alá a jegyzőkönyvet, olvassák fel az iratokat, följegyzik és fölolvadják sorban a szólni kívánókat és összeszámítják a szavazatokat. Nyilvánartartják a Ház iratait és nyomtatványait. Különösen arra ügyelnek, hogy az iratokon és nyomtatványokon hiba ne essék, az eredeti szövegtől el ne térjen.

A háznagy. Felügyel a képviselőház épületére, helyiségeire, ingóságaira és minden anyagi dolgaira. A Ház tagjainak hivatalos ünnepségei alkalmával való elhelyezéséről gondoskodik, lakásait nyilvánartartja. Az elnöknek a rend és esendő fontartására, a nyilvánosságának és a tanácskozás szabadságának megóvására tett intézkedéseiben végrehajtó közege. Az országgyűlés fölösztalása után is tart hivatalos működése, a miről az ujonnan összeülő Háznak számot adnak tartozik. A szünet alatt a belügyminiszter felügyelete alatt áll.

A képviselőház osztályai és bizottságai. A tanácskozás tárgyainak előkészítése az osztályokban és a bizottságokban történik. A Ház megalakulása után az elnök és az alelnök kivételével, sorsuzás útján kilenc osztályra osztatik föl. Megválasztják a bizottságokat, a

melyek megbízatása csak egy ülészakra szól. A bizottságok a következők: igazságügyi, pénzügyi, közlekedési, naplóbíráló közigazgatási, költségügyi és földmívelési bizottság (26 taggal), közoktatási, kérvényi, véderő, menbizottság (18 taggal), közoktatási, kérvényi, véderő, menbizottság (18 taggal), számvizsgáló, gazdasági és kövrtári bizottság (11 taggal). Az országgyűlés egész idejére választják meg az összerférhetlenségű bizottságot kilenc taggal. A függő államadóságokat ellenőrző országos bizottságban négy rendes és két póttagot választanak. A bizottságok elnököt, jegyzőt és az egyes ügyekre előadót választanak.

A képviselőház tanácskozásának rendje. A házszabályok állapítják meg. A tanácskozásra legalább negyven a határozathozatalra szaz tag jelenléte szükséges. Az ülés megnyitása után először a mult ülés jegyzőkönyvét olvassa a jegyzőkönyv vezetőjére rendelt jegyző, a melyet a Ház hitelesít. Ezután az elnök (a tartalom rövid fölemlítésével) bemutatja a beérkezett iratokat, kérvényeket, a melyekről a Ház intézkedik. A tárgyalásnak két szakasza van: általános és részletes tárgyalás. Az általános tárgyaláson a szóban forgó ügy a maga egészében kerül vitatás alá s csak akkor, ha a tárgyat általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadták, lehet áttérni a részletekre, a mikor szakaszonként vitatják meg a tárgyat. A kik föl akarnak szólalni, a jegyzőknél iratkoznak föl s föliratkozásuk sorrendjében hívják fel őket, fölolvátva a javaslat mellett és ellene föl szólalókat. Ugyanahhoz a tárgyhöz mindenki csak egyszer szólhat. A javaslat előadója és az indítványozót zárósó joga is megilleti, valamint azt is, a kinek határozati javaslatát tiz képviselő aláírta. A miniszterek és megbizottaik mindenkor föl szólalhatnak. Bármikor szót kérhetnek azok, a kik személyes kérdésben szólalnak föl, a kik a házszabályokhoz akarnak szólalni és a kik szávaik értelmét kívánják helyreigazítani, valamint, a kik indítványukat vissza akarják vonni. Ha a tárgyhöz már senki szólani nem kíván, az elnök a vitát bezárja s miután a záróbeszédet is elmondták, fölteszi a kérdést úgy, hogy igennel vagy nemmel lehessen szavazni. A szavazás rendszeren fölállással történik; kétség esetén ellenpróbat rendel az elnök s ha még mindig nem biztos az eredmény, a jegyzőknél megszámaltatja a szavazatokat. Husz tag írásbeli kívánságára névszerinti szavazást kell elrendelni, a melynek megkezdése előtt az ülés öt percere fölfüggesztendő. Még szünet előtt az elnök az urnából kihuzza azt a betét, a melylyel kezdődő nevek tulajdonosan kezdenek a szavazáshoz. A választások mindig titkos szavazással történnek. Valamely tárgy elfogadásához a szavazók általános többsége szükséges. A törvényjavaslatok részletekben való elfogadása után következnek a harmadszori olvasásban való szavazás, a mely azonban ugyanazon a napon nem történhetik. Az a tárgy, a melyet a Ház elvetett, ugyanazon az ülészekon tanácskozás alá nem kerülhet. A képviselők mindegyike jogosítva van a Ház hatáskörébe eső tárgyról kérdést intézni a miniszterekhez, a mely interpellációkra a miniszter rögtön is válaszolhat, de harmincz nap alatt tartozik válaszolni, de megelőzőleg egy nappal be kell jelentenie. Az interpellációt a képviselő az erre a célra a Ház asztalán levő könyvbe jegyzi be.

A képviselők inkompatibilitása. Bizonyos állások összerférhetetlenek a képviselőiséggel. Egyikről vagy másikról le kell mondani. Nem lehetnek képviselők a bírák, a királyi ügyészség tagjai, az állami számszék elnöke és tisztviselői, egyáltalán azok, a kik olyan állást foglalnak el, a melyek a korona kijelöléséről, vagy

a korona, a kormány, a kormány közegeinek kinevezésétől függ és fizetéssel vagy díjjal jár. (E szabály alól kivételnek a miniszterek, minden minisztérium egyik államtitkára a budapesti országos intézetek igazgatói, a fővárosi közmunkatanács elnöke, alelnöke, kinevezett tagjai, a közoktatási és egészségügyi tanács tagjai, a budapesti tudományos és a műegyetem tanárai, a biztosok, kiküldöttek, megbizottak, ha a megbízás ideiglenes jellegű, rendszeres fizetéssel összekötve nincs, egy évnél hosszabb időre nem terjed és a Ház a távozásra engedelmet adott.) Nem lehet országgyűlési képviselő továbbá a kormánnyal szerződéses viszonyban álló vállalkozó, a mennyiben a vállalat esetleges nyereséggel vagy veszteséggel van összekötve; továbbá az ilyen vállalat elnöke, igazgatója, igazgató-tanácsosa, jogtanácsosa és tisztviselője. A kormánnyal szerződés alapján állandó vagy tartós üzleti viszonyban álló pénzügyi intézet vagy társulat (kivéve a Magyar Földhitelintézet), az állam által engedélyezett vasut és csatorna (engedélyese), elnöke, alelnöke, igazgató-tanácsosa, jogtanácsosa és tisztviselője. Korona kegydíjasa. Törvényhatósági vagy községi tisztviselő. A szerzetes rendek tagja (kivéve a premontréik, ciszterciák, benzecések és paristák rendtagjait). Tényleges szolgálatban álló katona.

Képeinkhez.

Az új országház.

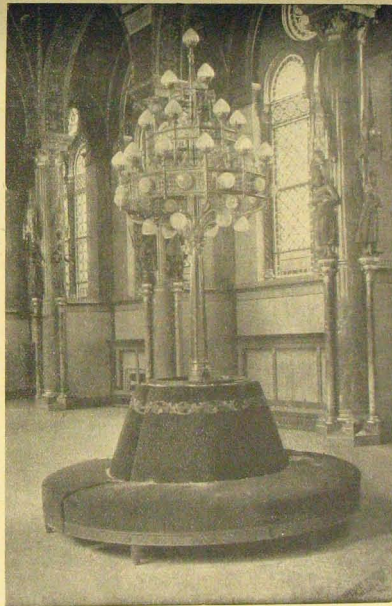
A mult számunkban közölt képeink kiegészítésül bemutatjuk még a főrendiház folyosójának budai oldalát, a főrendiház nagy tarsalgójának egyik részletét, továbbá a főrendiház üléstermének két nagyszabású fali festményét, melyek közül az egyik Mária Teréziát a pozsonyi országgyűlésen, a másik pedig az arany bulla kihirdetését ábrázolja. Mindkét festmény Jantíyk Matyas, korán elhunyt jeles festőművésznünk sikerült alkotása.

HIREK.

Az erzsébetfalvai örs mult évi tevékenysége. Az erzsébetfalvai örs *Dékány* Benedek cz. örmester parancsnoksága alatt a mult évben 6-7 főnyi létszámmal működött, még pedig az alább kitüntetett igen dicséretes eredménnyel. Az örskörlethen az év folyamán előfordult összesen 465 büntetendő cselekmény és az örs

A főrendiház folyosójának budai oldala.

A főrendiház nagy tarsalgójának egyik részlete.

legénysége 471 esetben végzett teljesen eredményes nyomozást. A kiderítettek között volt öt régebbi időből nyilvántartott lopási eset és hat idegen örskörlet területén elkövetett lopás. Megjegyezzük még, hogy az örsnek 1032 iktatószáma volt és összesen 628 őrzési lapot használt fel.

A villamos és egyéb erő védelméről szóló törvény-szakaszhoz. Az iparfejlesztésről szóló törvénybe a képviselőház a következő rendelkezést iktatta be: «Az előállított villamos áram és technikai eszközök értékesíthető minden egyéb erő (energia) ugyanazon büntetőjogi védelem alá helyeztetik, mely az ingó dolgokra nézve fennáll. Ennek megfelelőleg az említett erő bármily módon való jogtalan eltulajdonítása vagy megsemmisítése az 1878:V. tcz. illetőleg a Horvát-Szlavon-Dalmátországokban az ott érvényben levő büntető-törvénykönyvnek a lopásra, illetőleg az ingó vagyon megrongálására vonatkozó határozatai szerint büntetettik».

A petrovai rablógyilkosok elfogatása. A Zanberer Jeremiás őrmester és az általa kísért kocsiposta kocsi-sának gyilkosait a Pongrácz hadnagy vezénylete alatt összpontosítva volt 23 főnyi csendőrlégénység Perl Fisel Slojtn, Peil Leeb Mendel, Husz Ábrahám Leeb, Mihályka János a Jánosé, ifj. Filipcsuk János a Jánosé és Bilaskó Vaszil személyében kiderítve letartóztatva. Az elrabolt 31000 korona pénzből eddig 8000 korona, valamint a gyilkosság végrehajtásánál használt fa- és vasdorong előlaltattak. Mihályka volt csendőr — kit az őrmester mint ismerőst a postaszápra felvett — az őrmestert hátulról egy doronggal vágta agyon s a kocsiist kényszerítette, hogy a már általuk előzetesen megállapított helyre, hol öt tettes társai várták, hajtson, hol aztán a kocsiist Husz Ábrahám vágta agyon, egy a posta vasládájának felszerítésére magával hozott vasdoronggal. Mihályka teljes beismerésében van, a többiek konokul tagadnak. Tagadásukat persze a beszerzett bizonyítékok megdöntik.

Megtámadott őrsvezető. — Folyó hó 1-én Szászvár községben Nagy József I. őrsvezetőt az ottani vendéglőben — szolgálaton kívül — két legény megtámadta és földre teperte, miközben könnyű testi sérülést szenvedett. Az őrsvezető támadót magáról lerázva, kardot rántott és a két legényt, névszerint Kollár István és Moka Lászlót, súlyosan megsebesítette.

Egészség-naptár. Dr. Marton Sándor szerkesztette Egészség-naptár V. évfolyama most hagyta el a sajtót. Eltekintve a csinos kiállításról és olesó ártól (a könyv ára csak egy korona), a jelen kiadás is rendkívül tanulságos tartalma által tünik ki. Igaz emberszeretettől és a jó ügy iránti lelkesedéstől áthatva, kiváló szaktekin-télyeinek egész sora támogatva a főszerkesztőt eme érdemes munkának megalkotásában. «Hogyan óvjuk meg egészségünket, munkaképességünket?» Ez a czime dr. Marton kiváló, minden ember számára szinte nélkülözhe-tetlen tanácsokat tartalmazó czikkének, melyet Kétyi Károly dr. egyetemi tanár, udvari tanácsos «Előszava» előz meg, a melyben e munkát méltán megillető elismerésben részesíti. A tüdővész kérdését kiváló szakferfiak,

Tauszk Ferencz dr. egyetemi tanár, kir. tanácsos és László Gyula dr. kitünő tanulságos czikkéi tárgyalkják. Holló István dr. az alkoholizmus ellen száll sikra elismerésre méltó czikkében. Ezenkívül a jeles és tanulságos czikkeknek egész hosszú sorozatát tartalmazza még az Egészség-naptár Ilosvay Lajos dr., műegyetemi tanár, udvari tanácsos, Loszner Rezső dr., Áldor Lajos dr., Jurkiny Emil dr., Ranschburg Pál dr., Fejér Gyula dr., Aczél Károly dr., Breitenfeld Ferencz, Feleki Sándor dr., Tóth Imre dr., Forbát Imre dr., Waldmann Fülöp dr., Némái József dr., egyetem. m. tanár, és más kiváló szakember tollából. E rövid áttekintés is bizonyít a mellett, hogy e munka minden tekintetben hivatása magaslátánál és olvasó közönségét évről-évre fokozottabb mértékben felvilágosítja s kioktatja. E könyvet, melynek országos terjesztését Lampel Róbert (Wodianer utóda) czég vette át és minden könyvkereskedésben kapható, olvasóink figyelmébe ajánljuk.

KÜLÖNFÉLÉK.

Cleveland város tanácsa, a várostól mintegy tíz km.-re 2000 négyzs. m. területen jötekonyásági éa javító intézeteket állított föl. Az előbbieken főleg a börtönből kiszabadult agkkor, az utóbbiakban pedig, a fiatal-korú büntetéseket foglalkoztatja ipari és mezői munkával. A telepen és a város között lovasut közvetíti a a forgalmat.

Eredeti család. Lyonban a napokban egy nagy-arányú és mar régebbi idő óta folyó szelhámoságnak jöttek a nyomára. Valahányszor ugyanis a városban egy jobbmódú ember meghalt, már 1—2 nap múltán értesítettek az elhunyt hozzátartozóit, hogy az illető egy londoni biztosító-intézetnél volt biztosítva, de a legutolsó esedékes részletösszeget nem fizette le és így az örökösök csakis akkor tarthatnak igényt a biztosított összegre, ha a részletet, a mely 128 és 500 frank között ingadozott, lefizetik. A felszólításnak természetesen mindig meg is volt a foganatja, azonban a biztosított összeget sohasem utalványozták ki. Egy becsapott lyoni kereskedő erre feljelentette a londoni czéget és most kisült, hogy magában Lyonban a becsapottak száma meghaladja a százat.

Fekvő-kúra. Egy angol orvos, a ki könyvet irt az idegesség gyógyításáról, eredeti kúrát ajánl az ideges emberiségnek. Ez az ágykúra. Azok a kikek nem telik üdülésre és pihenésre, nagyon jól csillapíthatják idegességüket, ha időről-időre egy-egy napot ágyban töltenek. Akárhány ember magától is rájött erre a kitünő orvosságra. Egy spanyol nagykereskedő például kijelentette, hogy valahányszor teheti, egy-két napot ágyban tölt, a mi mindig használ neki. Ugyanazt mondja egy angol nő is, a ki estendőlké hosszú során át egy nagy londoni szabó-czég üzletvezetője volt. Hogy késő agkkorig megőrizte testi és szellemi üdeségét, azt annak tulajdoníthatja, hogy minden héten egy napot ágyban töltött.

HASZNOS TUDNIVALÓK

Megkeményedett szajak kezelése. A megkeményedett szajak úgy lehet ismét lágygyá tenni, hogyha alaposan beszapannozzuk, kéfével jól megmossuk, aztán meleg, de nem tulságos forró helyiségben megszárad, most aztán nem várva be, míg tökéletesen megszárad, belső felületét fagyuvál kenjük be. A bekenés után még körülbelül 12 óráig abban a meleg helyiségben hagyjuk. Nyáron ez az eljárás a szabadban eszközölhető.

Ezt az eljárást egy évben többször is kell ismételni és akkor a szíjak puhák maradnak s sokkal tartósabbak lesznek.

A lábbelit vízhatlanná tenni. A teljesen száraz lábbelit egy negyed liter lenmagolaj és ugyanannyi koromzsir összefőzött keverékével jól bedörzsöljük. Ha a fentebbi keverékhez főzés alatt még 20 gr. paraffint is adunk, akkor annak nedvesség ellenálló képességét még fokozhatjuk. A bőr ricinus-olajjal való bedörzsölés által szintén vízmentessé válik. Új csizmának talpát forró lenolajjal, bőrét pedig ricinusolajjal kell jó erősen bedörzsölni, miáltal a csizma nemcsak vízmentes, de tartósabb is lesz. Oly csizmatalp. mely lenolajjal kenett be, csaknem kétszerannyi ideig tart, mint az, mely a kezelésnek alávetve nem volt.

Szerkesztői üzenetek.

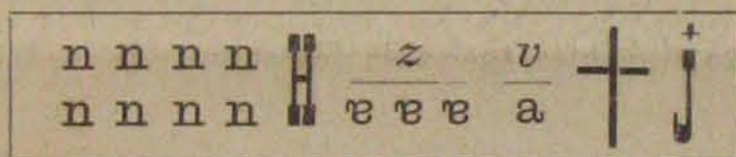
A szolgálattal kapcsolatos kérdésekre a szerkesztőség nem válaszol.

Számüzött öreg csendőr. A honvédséghez nem helyezik át, csakis a törvényszerű 10 évi katonai szolgálat leteltével.

Sz. P. Tövis. Mintán kérdése szolgálati ügyet érint, arra választ nem adhatunk.

B. T. csendőr. 1. Nem adhatunk felvilágosítást, mivel szolgálati ügyet érint. 2. A természeti ösztönnél fogva.

BETÜREJTVÉNY.

Megfejtési határidő: 1907 január 19.

A megfejtők között egy értékes könyv lesz kisorsolva.

*

Lapunk 51. számában közölt képtalány helyes megfejtése:

Kisértet.

Helyesen megfejtette: Ambrus Imre csendőr, Plugova; móri őrs; Ruszión L. őrsvezető, Csáthi L. ez. őrsvezető és Papp M. csendőr, Magyarböd; máramarosszigeti őrs.

*

A kisorsolt jutalmat a máramarosszigeti őrsnek elküldöttük.

NYILTTÉR.*

A gazdálkodó öröme állatainak jól táplált kinézése. Ez könnyen elérhető a Kwizda-féle korneuburgi marha-táppor rendszer adagolása által. Étvágyhiánynál, a tej feljavításánál nincs ennél jobb szer. Ügyelni kell a védjegyre és kérjünk határozottan Kwizda-féle korneuburgi marhatápport. Kwizda Ferencz János cs. és kir. osztr. magy., román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, állatgyógyászati praeparatumok részére. Bécs mellett levő korneuburgi körgyógyszertárából. Kwizda Ferencz János czég Korneuburgban képes árjegyzékét kívánatra bárkinek ingyen és bérmentve küldi meg.

* Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

HIVATALOS RÉSZ.

Curiai döntvény.

A 16-ik évet még be nem töltött sértett helyett anyja tett indítványt. A Curia megsemmisítette az ítéletet, mert a tábla nem állapította meg, hogy életben van-e a sértett kiskorúnak apja; hogy mi volt az oka annak, hogy a feljelentést nem ő, hanem az anyja tette; végre, hogy az apa hozzájárult-e az anyja által tett feljelentéshez?

(Curia 1906 november 20. 10,236/906 sz. a. I. Bt.)

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Kinevezettek:

az 1906. évi november hó 24-én kelt 9258/Abt. 1. számú hadügyminiszteri rendelettel az I. sz. csendőrkerületi parancsnokság állományában próbaszolgálatot teljesítő *Stassik Imre* és *Kürthy András* hadapród pr. csendőr czimzetes őrsvezetők *tartalékos hadapród tiszt-helyettesekké.*

Előléptettek:

1906. december 24-vel:

Csorba János és *Poschner Ferencz* IV. sz. csendőrkerületbeli őrsvezetők *czimzetes őrmesterekké;*

1907. évi január hó 1-vel:

Nagy János IV., *Kulcsár József*, *Császár Lajos* és *Sarina Vendel* V. számú csendőrkerületbeli czimzetes őrsvezetők *őrsvezetőkké;*

az öt évi tényleges szolgálat betöltése után:

Illés Ferencz, *Ötvös Miklós*, *Hegyi Márton*, *Kiss G. Lajos*, *Hutwagner János* és *Balk Gábor* III., *Jáger István* és *Gulás Lajos* VI. számú csendőrkerületbeli csendőrök *czimzetes őrsvezetőkké.*

Áthelyeztetett:

Todoreszk Lajos hadapród-tiszt-helyettes a VI. számú csendőrkerület állományában a szombathelyi szárnytól a zalaegerszegi szárnyhoz.

Nyilvánosan megdicsértetett:

Rusz Mihály VII. számú csendőrkerületbeli ez. őrmester egy gyilkossági esetnek fáradhatatlan buzgalommal párosult kitartással eszközölt nyomozása, s a tettes és a bűnjelek megszerzése körül szerzett érdemeiért.

Katonai szolgálati jellel elláttattak:

a 12 évi tényleges szolgálat betöltése után:

Mnyere János őrsvezető és *Winter György* czimzetes

örsvezetők az I., *Kilinczán József* örsvezető czimzetes örmester a IV., és *Greznierics István* örsvezető az V. számú csendőrkerület állományában.

Házasságra léptek:

A III. sz. csendőrkerületnél:

Sümegei Kálmán cz. örsvezető 1905. október 25-én *Déghen, Fekete Erzsébet*tel;

Ujvári Sándor cz. örmester 1906. november 29-én *Gyantán, Steisz Anna* Mária Karolinával;

az V. sz. csendőrkerületnél:

Juhász András járásörmester 1906. december 19-én *Zilahon, özvegy Endorfer Lászlóné*, született *Csáki Katalinnal*.

PÁLYÁZATOK.

Egy kezelő irnoki állás a szászvárosi kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Törvényszerű lakpénz. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a dévai kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi január hó 20-ig.

Egy fogházörmesteri állás a pestvidéki kir. ügyészségnél. Fizetés pótlékkal 900 korona. Lakpénz pótlékkal 300 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a pestvidéki kir. ügyészséghez Budapest IV., Semmelweis-utca 6. sz.

Három hivataloszolgai állás a m. kir. államvasutak igazgatóságanál Budapesten. Fizetés 700 korona. Lakpénz 300 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. A katonaságtól közvetlenül, a szolgálat folytonosságának megszakítása nélkül a vasuti szolgálatba átlépő katonai altiszteknél véglegesítésük alkalmával, a katonai szolgálatban töltött idő, az alapszabályszerű utánfizetés havi részletekben leendő befizetése mellett, nyugdíjjogosító idejükbe beszámíttatik. Kérvények a m. kir. államvasutak igazgatóságához 1907. évi január hó 31-ig.

Egy hivataloszolgai állás a losonezi kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Törvényszerű lakpénz és 60 korona lakpénzpótlék vagy természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 kor. vagy természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a balassagyarmati kir. törvényszék elnökéhez. 1907. évi január hó 20-ig.

Egy irnoki állás a betleni kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 300 korona. Magyar nyelv szóban és írásban és a román nyelv ismerete. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a dési kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi január hó 28-ig.

Egy kataszteri irattárt kezelő irodatiszti állás a nyiregyházi pénzügyigazgatóságnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Egy éven belül irodakezelési szakvizsga. Négy középiskolai osztály. Földmivessziskolai végzettség és egy évi gazdasági gyakorlat. Kérvények a nyiregyházi m. kir. pénzügyigazgatósághoz 1907. évi január hó 25-ig.

Egy hivataloszolgai állás a nyiregyházi m. kir.

pénzügyigazgatóságnál. Fizetés 600 korona. Lakpénz 180 korona. Ruhailletmény 60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nyiregyházi m. kir. pénzügyigazgatósághoz 1907. évi február hó 4-ig.

Egy hivataloszolgai állás a magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaságnál. Fizetés 800 korona. Lakpénz 300 korona. Szabályszerű ruhailletmény. Magyar nyelv szóban és írásban, valamint a számtan elemeiben való jártasság. Kérvények a magyar folyam- és tengerhajózási r.-t. titkárságánál. Budapest, V., *Mária Valéria-u.* 14. sz. 1907. évi február hó 1-ig.

Egy irodaszolgai állás Temesvár város tanácsánál. Fizetés 840 korona. Természetbeni egyenruházat. Magyar nyelv szóban és írásban; német nyelv ismerete. Kérvények Temesvár sz. kir. város polgármesteri hivatalához 1907. évi január hó 31-ig.

Két irnoki állás a budapesti kir. ítélőtáblánál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 600 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Kérvények a budapesti királyi ítélőtábla elnökéhez 1907. évi január hó 25-ig.

Egy kezelési gyakornoki állás a székesfővárosi kir. adófelügyelőségénél. Segélydíj 600 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Pénzügyi kezelési szakvizsga. Négy középiskolai osztály. Kérvények a székesfővárosi kir. adófelügyelőséghez. Vámbáz, 1907. évi január hó 25-ig.

Egy irnoki állás a keszthelyi kir. járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 360 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a nagykanizsai kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi február hó 1-ig.

Egy hivataloszolgai állás a nagyváradi-vidéki járásbírósnál. Fizetés 500 korona. Törvényszerű lakpénz. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nagyváradi kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi január hó 28-ig.

Négy rendőri állás Győr város törvényhatóságánál. Fizetés 600 korona. Lakpénz 140 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Egy havi próbaszolgalat s ezt követő egy évi próbaidő. Kérvények Győr város rendőrfőkapitányához 1907. évi január hó 25-ig.

Egy hivataloszolgai állás a kézdi járás főszolgabírói hivatalánál. Fizetés 600 korona. Lakpénz 160 korona. Természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények Háromszék vármegye alispánjához. 1907. évi január hó 20-ig nyújtandók be.

Egy hivataloszolgai állás a lengyeltóti áthelyezés útján történő betöltés esetén más — adóhivatalnál. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 160 korona. Ruhailletmény 60 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a kaposvári m. kir. pénzügyigazgatósághoz 1907. évi január hó 22-ig.

Egy irnoki állás a palánkai járásbírósnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 400 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. A német és szerb nyelv ismerete. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Gépirásban való jártasság. Kérvények az újvidéki kir. törvényszék elnökéhez 1907. évi január hó 17-ig.

Egy kapusi állás a nagyszebeni m. kir. állami elmeógyógyintézetnél. Fizetés pótlékkal 600 korona. Természetbeni lakás, fűtés, világítás és III. oszt. élelmezés. Ruhailletmény. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények a nagyszebeni m. kir. állami elmeógyógyintézet igazgatóságához 1907. évi január hó 20-ig.